

Pedon merkitykset

Juha Suonpää:
PETOKUVAN RAADOLLISUUS
Luontokuvan yhteiskunnallisten merkitysten moksästy.

Taideteollisen korkeakoulun
julkaisu A 35
Tampere: Vastapaino 2002. 216 s.

Me kaikki elämme luonnossa. Luontoaahan on sokeritoukka vesan nurkassakin, mutta sinne eivät kovin monet Pohjolan urhot kameroineen tunge. Sen sijaan he jättävät keskuslämmitetyn talonsa ja siirtyvät okulaareineen erämaihin ikuistamaan autenttista luontokokemusta. Mitä siitä, jos kameran lisäksi mukaan sattuu muutama tonni teurasjätettä ja muuta rekvisiittaa pedon houkuttelemiseksi?

Juha Suonpään *Petokuvan raadollisuus* ottaa tähtäimeensä luontovalokuvan kuningaslajin, eli petokuvan, ja siitä erityisesti metsän kuninkaaseen karhuun keskittyvät otokset. Valinta on oivallinen. Karhun kulttuurinen rooli on meikäläisille niin erityinen, että otsoon liittyy koko joukko erilaisia intohimoja ja risteäviä intressejä. Suonpään pääaineistona on sanoma- ja aikakauslehdistä ja valokuva-alan julkaisuista sekä luontokirjoista kerätty materiaali 1970-luvulta 2000-luvulle. Lisäksi on katsastettu petokuvaajien arkistoja ja haastateltu petokuvaajia. Tekijä on luontokuvan kentällä rutinoitunut ammattilainen, joka paneutuu kuviiin nyt väitöskirjatutkijan roolissa.

Suonpää kerii auki luontovalokuvan sykkäriset merkitykset: millä tavoin luontokuvan "luonnollinen" määrittäminen ja mitkä ovat sen taustat, konventiot ja valtasuhteet. Ratkaisu on nähdäkseni järjevin mahdollinen. Kun valokuvia kohdellaan teksteinä tekstien joukossa, niistä tipahtaa pois melko läjä turhaa mystiikkaa, ja näkyville tulee kuvan koko törkyisyys tai Suonpään sanoin "raadollisuus".

Suonpään teos sisältää upeaa kuvamateriaalia, joka kirjoittajan tavoitteiden mukaisesti haastaa geneerisen luontokuvan. Erämaa-

järven kyljellä kelluva pöhötynyt nauta tai suonsilmässä mätänevä ruho eivät sovi vallitsevaan käsitykseen siitä, mikä on luontokuva. Petokuvan ottamisen käytäntö näytetään uusissa kehityksissä: esimerkiksi otoksena suomalaisen metsämiehen kotoa, jossa karhua edustaa telkkarin päälle nostettu kallo, tai kuvana huoltoaseman kaljahyllystä, jonne vievät Keravalla tehdyn porilaisluolen karhunjaljet. Samoin ovat vaikuttavia toisteista petokuva-aiheista koottu kollaasi. Tällaisen esitystavan voisi nimetä vaikkapa "visuaaliseksi diskurssianalyysiksi".

Kirjoitetun tekstin tasollakin Suonpää riisuu petokuvasta keisaririviä. Suonpää löytää selityksiä petokuvan vetovoimalle mm. historiallisista, taloudellisista ja institutionaalisista syistä. Luontokuvan taustalla vaikuttaa vuosisatainen metsästyksiperinne myytteineen. *Suomen Luonto* ja muut luonnonsuojeluun virittyneet tahot ovat petokuvaajien keskeinen tulonlähde näyttävien ja vetovoimaisten luontokuvien tarpeeseen. Lisäksi luontokuvan aliarvostus taidekentällä on Suonpään mielestä lisännyt kuvan autenttisuuden ja todistusvoiman vaatimuksia. Muiden muassa tällaiset syyt mahdollistavat sen, että kuvaaja voi etsiä Kuhmosta vaaranrinteen, hinata paikalle kelon, kätkeä keloon lihasyötöitä, häätää honkaan sontivat korpit joulupukin naamariin puetulla linnunpelättimellä, kytätä runkoon kapuvaa ahmaa ja napata vuoden luontokuvan *Ahman maa* (1998). Samat syyt mahdollistavat hirmuisen äläkän, kun telkän pojat kampeavat itseään pöntöstä pienen digitaalisen sysäyksen avittamana. Sitenhän otettiin vastaan Hannu Hautalan teos *Luontohetkiä* (1999).

Suonpään kirja on painettu komeaan taidekirjaformaattiin. Sen kuvat nousevat taitavan luontokuvan jalustalle. Viimeistään kuvien layout ja väitöskirjan teksti keikkauttavat tuon jalustan.

PERTTI VEKALAHTI

Mediakasvatus uuden koulun rakentajana

Juha Suoranta:
KASVATUS
MEDIAKULTTUURISSA
Mitä kasvattajien tulee tietää.

Tampere: Vastapaino 2003. 217 s.

Maalisvaalien jälkeen muodostettu punamultahallitus päätti keventää palkkatulon verotusta kaikissa tuloluokissa, vaikka molemmat päähallituspuolueet lupasivat vaalipuheissaan verokevennyksiä nimenomaan pienituloisille palkan-saajille – sanka joukko äänestäjiä hyväksyikin tuloeroja tasaavan politiikan ja piti hyvinvointivaltion palveluiden turvaamista tärkeämpänä kuin verokevennyksiä. Peruskoulun uudistuksen opetussuunnitelman seitsemän aihekokonaisuuden joukkoon on kirjattu muun muassa osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys, turvallisuus ja liikenne sekä ihminen ja teknologia. Uuden hallituksen kulttuuriministerin huolestuneet lausunnot television väkivaltaivihteen ja pornotarjonnan vaikutuksista lapsiin ovat herättäneet vilkkaan julkisen keskustelun, josta ei – jälleen kerran – ole puuttunut moralistisia äänenpajoja.

Ajankohtaisia asioita suomalaisessa yhteiskunnassa ja julkisessa päätöksenteossa mutta mikä, jos mikä, on niiden yhteinen nimittäjä?

Uusliberalismiksi kutsuttu aatejärjestelmä, vastaa Juha Suoranta tuoreessa, ajan hermoon tarkasti osuvassa kirjassaan *Kasvatus mediakulttuurissa: Mitä kasvattajien tulee tietää*. Toisin kuin kirjan nimestä saattaisi äkkiseltään päätellä, Suoranta ei suinkaan tarjoa käytännön vinkejä ja esimerkkejä kasvattajille, jotka tekevät työtään tällä mediakulttuuriksi kutsutulla aikakaudella, vaan paneutuu tarkastelemaan nykyisen yhteiskuntapolitiikan ja koulutuspolitiikan, koulukulttuurin ja mediakulttuurin, formaalin koulukasvatuksen ja informaalien "median kasvatuksen" välisiä suhteita ja ristivetoja. Kyseessä on siis kirja, joka rakentaa tuiki tarpeellista yhteistä poh-